

Musiikin luovan alkutuotannon kunta- ja aluevaalitavoitteet

Kulttuurilla on keskeinen rooli niin Suomen kuntien ja alueiden elinvoiman kuin koko yhteiskunnan kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta. Samalla luovien alojen kasvun vauhdittaminen tukee talouden uudistumista, uusien työpaikkojen syntyä ja viennin kasvua. Näin kulttuuriin panostettu euro tuottaa moninkertaisen lisäarvon kansantaloudelle – taiteen ja kulttuurin lukemattomista muista, vaikeammin mitattavista hyödyistä puhumattakaan. Siksi myös kuntien kannattaa panostaa kulttuuriin ja luoviin aloihin, oli kyse sitten lasten taidekasvatuksesta, edullisista treenikämpistä tai kaupunginorkesterin tulevaisuudesta.

Kunnat ovat Suomessa merkittävä ruohonjuuritason kulttuurin rahoittaja ja mahdollistana. Kunnat ovat pitkälti vastuussa etenkin lasten ja nuorten musiikkikasvatuksesta. Kuntien tilasuunnittelulla ja kaavoituksella voidaan joko tukahduttaa tai vauhdittaa taiteen ja luovan talouden kukoistusta.

Ilman kuntien tekemiä kulttuuripoliittisia panostuksia suomalainen kulttuuri ja sen varassa pyörivä luova talous olisi paljon nykyistä yksipuolisempaa, suppeampaa ja köyhempää. Erityisen tärkeä rooli kunnilla on taiteen ja kulttuurin alueellisen moninaisuuden ja saavutettavuuden turvaamisessa. Siksi musiikki kuuluu kuntavaalikeskustelun keskiöön.

Musiikin luova alkutuotanto kokoaa yhteen Suomen Musiikintekijät, Suomen Säveltäjät, Suomen Musiikkikustantajat ja Teoston. Kunta- ja aluevaalitavoitteemme on jaettu kolmen otsikon alle, joista kukin kerää yhteen konkreettisia tapoja vahvistaa suomalaisen musiikin ja sen tekijöiden asemaa paikallisen päätöksenteon voimin.

1. Musiikki yhteisöllisyyden, yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin edistäjänä

Musiikilla on voima vahvistaa ihmisten kokemaa yhteisöllisyyttä, keskinäistä luottamusta, ymmärrystä ja sitä kautta myös yhteiskuntarauhaa. Myös musiikin vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ovat kiistattomat. Näiden hyödyt eivät kuitenkaan toteudu ilman, että musiikin tekemiselle, soittamiselle ja esittämiselle on riittävästi tilaa ja tukea. Näin taataan musiikin monipuolinen ja alueellisesti kattava saavutettavuus ympäri Suomen.

Toimet:

1. Varmistetaan riittävä tuki ja tilat musiikin vapaalle kentälle ja edistetään musiikin saavutettavuutta

Yksi parhaista tuista paikallisille musiikin tekijöille ja muille toimijoille on kunnollisten, saavutettavien ja edullisten tilojen takaaminen, oli kyse sitten säveltämisestä, harjoittelusta tai esiintymisestä. Musiikki tarvitsee paikan, jossa se voi soida. Tällaisten paikkojen turvaaminen on pitkälti kuntien päätöksistä kiinni, puhuttiin sitten meluluvista, kaavoituksesta tai kuntien omasta tilapolitiikasta.

Kirjastot, koulut, nuorisotilat ja muut julkiset tilat kannattaa hyödyntää mahdollisimman laajasti ja luovasti. Samalla tuodaan musiikki lähemmäs kuntalaisia. Yhdenvertaisuuden kannalta on keskeistä varmistaa, että harjoitteluun ja esiintymiseen sopivia tiloja on saavutettavissa eri puolilla kuntaa - myös lähiöissä ja syrjäseuduilla. Musiikki kuuluu kaikille iästä, tuloista, taustasta ja asuinpaikasta riippumatta.

Pienikin tuki auttaa toimijoita ottamaan ratkaisevat seuraavat askeleet toiminnan kehittämisessä ja kannattavuuden parantamisessa. Kunnat pystyvät tukemaan erityisesti pieniä ja kasvavia yrityksiä hyvin kohdennetusti ja tehokkaasti, sillä usein kunnat tuntevat parhaiten paikalliset tekijät ja toimijat.

2. Vahvistetaan valtionosuuksia ja muuta vakiintunutta tukea saavien toimijoiden roolia koko kulttuurialan menestyksen vauhdittajina.

Valtion budjettileikkaukset ovat ajaneet monia alueellisia teattereita, orkestereita ja kulttuurilaitoksia ahdinkoon. Kuntien tulee nyt tehdä tietoinen päätös pitää kiinni omasta elinvoimastaan ja houkuttelevuudestaan turvaamalla alueensa kulttuurilaitosten rahoitus. Lakkautukset olisivat kuolinisku myös sadoille yrittäjille, joiden toiminta on nojannut paikallisen orkesterin tai teatterin tiloihin, ammattilaisiin, kalustoon tai muihin synergiaetuihin. Siksi paikallisen orkesterin puolustaminen on myös aluetalouden etu.

3. Huomioidaan musiikin mahdollisuudet sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Musiikilla on hyvinvointia edistävä ja parantava vaikutus. Tämä tulee usein voimakkaimmin esiin, kun musiikki tuodaan vanhainkoteihin, nuorisotiloihin tai muihin paikkoihin, joiden kävijät eivät välttämättä muuten pääsisi kuuntelemaan ja harrastamaan musiikkia - ainakaan yhtä laajasti. Musiikkikasvattajat, esiintyjät ja muut alan ammattilaiset kannattaa nostaa entistä keskeisempään rooliin niin nuorisotyössä kuin ikäihmisten asumispalveluissa sekä muissa ihmisten hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävissä palveluissa.

4. Turvataan riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut myös luovan alan yrittäjille ja ammattilaisille

Myös musiikkialan yrittäjät ja ammattilaiset tarvitsevat oikean avun oikeaan aikaan silloin, kun tarve on. Haasteena on, että moni alan tekijä ei ole kattavan työterveyden piirissä vaan nojaa julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Siksi kaikessa näitä palveluita koskevassa päätöksenteossa on huomioitava, että lasten ja ikäihmisten lisäksi julkisiin palveluihin nojaa myös laaja joukko työikäistä väestöä: yksinyrittäjiä, freelancereita ja epätyöllisessä työsuhteessa olevia. Heidän työkykynsä tukeminen ja edistäminen tapahtuu terveyskeskuksessa, ei työterveyshuollossa, kuten valtaosalla työikäisestä väestöstä. Musiikkialan ammattilaisia ei pidä työntää järjestelmän väliinputoajiksi.

2. Musiikki alueellisen elinvoiman, työllisyyden ja talouden vahvistajana

Suomalainen elinkeinoelämä on murroksessa, mikä näkyy myös kunnissa. Raskas teollisuus työllistää yhä pienemmän osan kansasta samalla, kun korkeakoulutettujen osaajien tarve ja luovat alat kasvavat. Osaavalle työvoimalle on erityisen merkityksellistä, että kunnassa on riittävän laaja ja monipuolinen kulttuuritarjonta. Kuntien menestystä määrittää pitkälti se, että onnistuvatko ne nousemaan rakennemuutoksen voittajiksi ja turvaamaan tulevaisuuden työpaikat alueellaan. Siksi on aika nostaa luovat alat paitsi kuntien kulttuuripolitiikan myös elinkeinopolitiikan painopisteeksi.

Luovien alojen kasvupotentiaali on valtava: luovien alojen talous kasvoi vuodesta 2021 vuoteen 2022 miljardi euroa, jolloin vuonna 2022 talouden koko oli 16,8 miljardia. Suurinta kasvu oli nimenomaan musiikin alalla. Musiikkiin kannattaa siis todellakin panostaa yhtenä osana kunnan elinkeinopolitiikkaa.

Toimet:

1. Tuetaan ruohonjuuritason kulttuuritoimintaa ja varmistetaan alan toimijoille elinvoimainen toimintaympäristö.

Luovat alat eivät kukoista ilman, että taide- ja kulttuurikenttä kukoistaa. Ei ole kasvuyrityksiä tai vientiä ilman valtion, kuntien ja järjestöjen tukea kulttuurille. Siksi myös voittoa tavoittelemattomalle ja pienimuotoiselle toiminnalle on taattava kunnolliset toimintaedellytykset. Tiloihin ja fiksusti kohdennettuihin tukiin panostamalla luodaan kuntaan paitsi elävä ja moninainen musiikkielämä, myös hedelmällinen kasvuympäristö tuleville menestystarinoille.

2. Kuntien elinkeinopolitiikka tukemaan luovan alan yrittäjyyttä ja kasvua

Luovan talouden kasvupotentiaali on merkittävä. Kuntien kannattaakin elinkeinopolitiikassaan tunnistaa luovan alan erityispiirteet, kuten verkostomaiset työskentelytavat ja yksinyrittäjyyden korostuminen ja tarjota niihin soveltuvia yrityspalveluita. Kunnat voivat monin tavoin tukea pienyrittäjien omaehtoisia ekosysteemejä. Ylipäätään musiikki ja luovat alat kannattaa huomioida kaikessa elinkeinopolitiikkaan ja elinvoimaan liittyvässä päätöksenteossa.

Vähintään yhtä tärkeää kuin suora tuki on tarkastella kunnan päätöksentekoa, konserniohjausta ja tilasuunnittelua paikallisten musiikkialan yrittäjien näkökulmasta. Kaavoituksella sekä erilaisilla lupapäätöksillä voidaan joko vauhdittaa tai tukahduttaa luovan talouden kukoistusta ja kasvua.

Parhaimmillaan paikallinen orkesteri, konserttisali tai keikkapaikka tuo yhteen alueen yrittäjät, laajentaa heidän verkostojaan ja antaa mahdollisuuden kertaluokkaa suurempiin projekteihin, mikä vauhdittaa yritystoiminnan kasvua. Heidän osaamistaan taas kannattaa hyödyntää alueen koulutustarjonnassa, oli kyse sitten soittotunneista tai ammatillisen oppilaitoksen ja työelämän välisten yhteyksien vahvistamisesta.

3. Kunnat mukaan linjaamaan luovan talouden kasvusta

Kunnilla on keskeinen rooli kulttuuripolitiikassa, mutta valtio asettaa raamit kaikelle päätöksenteolle. Siksi kuntien kannattaa osallistua kansallisen tason päätöksentekoon luovan talouden suunnasta.

Hallitus kutsui viime vuoden lopussa koolle luovan talouden neuvottelukunnan, jonka ensimmäinen tehtävä on valmistella alalle kasvustrategia. Kuntien kannattaa ehdottomasti osallistua tähän työhön, jotta eri alueiden näkökulmat pystytään huomioimaan kansallisessa päätöksenteossa ja suomalainen kulttuuri kukoistaa ympäri maata myös jatkossa.

Kuntia tarvitaan mukaan tuomaan yhteen eri alojen yritykset, järjestöt ja julkisen sektorin tekemään yhdessä töitä elinvoimaisen taide- ja kulttuurikentän yhteisten tavoitteiden eteen. Näin kasvustrategiasta tulee linjakas ja toimiva koko Suomen näkökulmasta katsottuna.

3. Musiikki lasten ja nuorten perusoikeutena

Mahdollisuus kulttuuriin on nähtävä jokaisen lapsen ja nuoren perusoikeutena. Samalla taiteen ja kulttuurin elinvoima ja perusta versoo lapsissa ja nuorissa. Siksi musiikkikulttuuri tulee tuoda kaikkien

saataville jo varhain. Tämä auttaa jokaista lasta löytämään itselleen mieluisan harrastuksen. Näin pystytään tunnistamaan myös niiden nuorten into ja lahjakkuus, jotka jäisivät muuten piiloon.

1. Varmistetaan varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa tapahtuvalle musiikkikasvatukselle riittävät resurssit

Varmistetaan, että jokaisessa kunnassa on riittävästi päteviä musiikkikasvattajia turvaamaan lasten ja nuorten laadukas musiikkikasvatus niin päiväkodeissa kuin kouluissa. Tuodaan muskarit, soittotunnit ja muu perinteisesti harrastustoiminnaksi mielletty musiikkikasvatus entistä tiiviimmäksi osaksi päiväkotien ja koulujen toimintaa, jotta jokainen löytää musiikin pariin jo varhain. Näin jokaisella suomalaisella lapsella ja nuorella on yhdenvertainen mahdollisuus toimia kulttuurin parissa, taustasta, asuinpaikasta ja perheen tulotasosta riippumatta.

2. Taataan jokaiselle peruskoulua käyväälle lapselle ja nuorelle vähintään yksi korkealaatuinen taide- tai kulttuurivierailu lukuvuodessa.

Säännöllisten kulttuurielämysten kautta tarjotaan jokaiselle lapselle ja nuorelle aito ja omakohtainen kosketus maamme ajankohtaiseen taiteeseen ja kulttuuriin. Huolehditaan näiden taide- ja kulttuurielämysten monipuolisuudesta, jolloin koululaisten säännölliset vierailut tuovat lisätuloja myös taide- ja kulttuurikentän pienemmille toimijoille. Musiikin osalta vierailu voi kohdistua niin lähimmän orkesterin konserttiin kuin big bandin esiintymiseen omassa kunnassa.

Toiminta tarvitsee pysyvän ja kaikki kunnan koulut kattavan rahoituksen, jotta sitä pystytään kehittämään pitkäjänteisesti useiden määräaikaisten projektien ketjuttamisen sijaan. Kansallisen tason rahoituksesta päättää maan hallitus, mutta kukin kunta voi päättää tuoda musiikin osaksi kaikkien alueensa lasten elämää.

3. Huolehditaan laajasta taiteen perusopetuksen verkostosta, kulttuurin harrastusmahdollisuuksista ja myös vapaamuotoisemmista mahdollisuuksista luoda ja kuluttaa kulttuuria.

Kuntien tukemaa taiteen perusopetusta tarvitaan, jotta laadukas, pedagogisesti pätevän ammattilaisen tuottama taidekasvatus olisi mahdollisimman monen lapsen ja nuoren ulottuvilla. Tämä edellyttää opetuksen alueellisen saatavuuden parantamista ja tarjonnan laajentamista. Näin useammalla lapsella on mahdollisuus laadukkaaseen taidekasvatukseen perheen asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta.

Tuetaan myös taiteen perusopetusta vapaamuotoisempia taiteen ja kulttuurin harrastamisen muotoja. Kehitetään harrastamisen Suomen mallia yhteistyössä kansallisten toimijoiden ja järjestöjen kanssa niin, että jatkossa jokainen lapsi ja nuori voi löytää itselleen mieluisan, maksuttoman taide- tai kulttuuriharrastuksen. Tämä edellyttää nykyistä alueellisesti kattavampaa ja monipuolisempaa taide- ja kulttuuriharrastusten tarjontaa Suomen mallin kautta. Koulut ovat tässä avainroolissa niin tilojen tarjoajana kuin kanavana tavoittaa kaikki Suomen lapset ja nuoret.